

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. บริบทชุมชน

ตำบลเค็ริงก็เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอชะอวดที่มาของชื่อตำบลเค็ริง ตำบลนี้ได้ประกาศแต่งตั้งเป็นตำบลมานาน ประมาณได้ว่าเป็นร้อย ๆ ปี หลักฐานในประวัติของโรงเรียนวัดควนยาวว่าผู้จัดการก่อตั้งโรงเรียนนี้ คือกำนันหนูจันทร์ ภิรมย์รักษ์ มีบ้านเรือนอยู่ที่วัดควนป้อม ได้จัดหาอุปกรณ์ ที่จำเป็น เช่น ม้านั่งนักเรียน กระดานดำ เมื่อของครบแล้วได้เสนอเรื่องไปยังนายอำเภอร่อนพิบูลย์ คือเจ้าคุณพิศาล นฤมิตร มาทำการเปิดโรงเรียนขึ้นเป็นแห่งแรกของตำบลเค็ริง โดยใช้โรงเรียนศาลาของ วัดควนป้อมเป็นสถานที่เรียน เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2450 มีนายชิตชาวร่อนพิบูลย์ เป็นครูใหญ่ และมีครูเพียงคนเดียวเท่านั้น

คนภายนอกที่จะไปมาหาสู่ กับคนในตำบลนี้ในสมัยนั้น มีความลำบากและกัณดารมาก โดยการเดินทางไปมาอาศัยทางเรือเพียงทางเดียวเท่านั้น เรือที่ใช้ก็เป็นเรือพายขนาดเล็กจะใช้เรือใหญ่ ๆ ก็ไม่ได้ เพราะคลองควน ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวที่ติดต่อกับโลกภายนอกได้เป็นคลองเล็ก ๆ และในคลองยังมี กิ่งไม้ ต้นไม้ ล้มทับถมกันอยู่อย่างหนาแน่นต้องเข็นเรือเล็ดลอด ข้ามขอนกันอย่างทุลักทุเล ในคลองได้พื้นน้ำ ยังเต็มไปด้วยปลาขนาดใหญ่ ชนิดต่าง ๆ มากมาย และนอกจากนั้นยังมีจระเข้ขนาดเขื่องปรากฏให้เห็น อยู่ทุกคูล่งคลองที่เดียว ผู้ที่เดินทางเข้ามา ถ้าไม่เคยพบกับความกัณดารลำบากอย่างนี้มาก่อน ก็จะยอมเกิด ความแค้นเคียดพอลาวิ่งตูม ก็ต้องใจหายใจคว้านึกว่าเป็นจระเข้ พอเข้ามาถึงที่แล้วก็เชื่อว่ามีความ สุขกายสบายใจ ทั้งเวลา กลางวันและกลางคืนจะมีกองทัพยุง ไล่กัดรบกวนมิได้หยุดหย่อน และนอกจาก นั้นผู้ที่เข้ามา จะพบเห็นคนในท้องถิ่นที่มีโรคร้ายทำให้ร่างกายส่วนที่เป็นมือและเท้าโต ๆ ในบางคน ถ้าผู้มาเยี่ยมถามว่าเป็นอะไร ก็จะได้รับคำตอบว่าเป็นโรคเท้าช้าง เมื่อถามว่าแล้วจะหายเมื่อไรละ ก็จะได้รับคำตอบว่าจะหายก็เมื่อตายเท่านั้น ผู้ถามก็ขวัญเสียมีสีหน้าแค้นเคียด ชั่วระยะเวลาที่มาเยี่ยมเยียนจะต้องครุ่นคิดกับสิ่งที่ได้พบเห็นอยู่ตลอดเวลา คิดจะเดินทางกลับก็กลัวความกัณดารลำบากและอันตราย จะอยู่ต่อก็ต้องคิดหนักเรื่องโรคเท้าช้าง เพราะถ้าเป็นโรคนี้แล้ว จะต้องตายอย่างเดียว เข้ารักษาในโรงพยาบาลก็ไม่หาย เพราะเป็นโรคต้องห้าม แล้วโรคนี้จะปรากฏอาการป่วยอยู่เรื่อย ๆ ถ้าวันไหนทำงานหนักหรือเดินขึ้นมาก ๆ ก็ต้องล้มป่วยมีอาการหนาวสะท้าน ภาษาชาวบ้านเรียกว่า มานโทะ จะหายเองเมื่อถึงขบวนวันในเดือน ๆ หนึ่ง อาการป่วยจะต้องเกิดขึ้นอย่างน้อย 2-3 ครั้ง เมื่อสภาพการณ์ เป็นอย่างนี้ ผู้ที่กลับออกไปจากตำบลนี้ เมื่อเพื่อน

ถามว่ามาจากไหน ก็จะผลตอบแทนมาจาก เครื่อง มาจาก ไหนละ มาจากเครื่อง เมื่อนาน ๆ เข้าคำ ว่ามาจากเครื่อง ก็ติดผู้ได้ฟังได้ยินก็รู้ทันทีว่ามาจากสภาพที่กั้นดารแห่งนั้น เพราะสถานที่และ สิ่งแวดล้อมชวนให้สมองมีความเคร่งเครียดอยู่ตลอดเวลา นี่เป็นคำบอกเล่ากันต่อ ๆ มาของคน ที่ อยู่มาก่อน เหตุผลน่าเชื่อถือพอสมควร

แล้วยังมีคำบอกเล่าจากผู้รู้อีกกระแสดหนึ่งว่า มีพระคุณเจ้า จากกรุงเทพฯ ยองค์หนึ่งชื่อ พระแพ่ง ท่านเดินทางผ่านมาโดยเรือใบ มาถึงเห็นเกาะเข้าเกาะหนึ่ง มีสถานที่อันร่มรื่นและ สวยงามรอบ ๆ บนกลาง เกาะซึ่งสูงมีลานกว้าง มีต้นไม้ขึ้นร่มรื่นและรอบ ๆ เกาะมีหาดทรายขาวสะอาดสวยงามมาก มีเรือวิ่งผ่านไปมาเสมอเป็นที่เงียบสงบดี เหมาะสำหรับการ ปฏิบัติธรรมมากพระแพ่งจึงตัดสินใจขึ้นมาตั้งสำนักอยู่บนเกาะ นี้สถานที่ที่อยู่บนยอดเขาสูง กลางของควนเคิ่ง ซึ่งต่อมาชาวบ้านเรียกเขาสูงนี้ว่า ภูเขาซีแพงหรือภูเขาท้ายไสมย์ ท่านได้ ปฏิบัติธรรมได้เคร่งครัดมาก ทำให้ชาวบ้านนับถือกันกว้างขวาง

องค์การบริหารส่วนตำบลเคิ่ง เกิดโดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศ ลงวันที่ 19 มกราคม 2539 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2539 จำนวน 2,143 โดยประกาศ ดังกล่าวได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม 113 ตอนที่ 9 ง ลงวันที่ 30 มกราคม 2539 ตำบลเคิ่ง เดิมเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอรัตนพิบูลย์ เข้าใจว่าคงจะจัดตั้งขึ้นใน สมัยรัชกาลที่ 5 ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2466 ได้มีการจัดตั้งกิ่งอำเภอชะอวดขึ้น ตำบลเคิ่งก็เป็นตำบลหนึ่งของกิ่งอำเภอชะอวดและ วันที่ 1 มกราคม 2497 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะกิ่งอำเภอชะอวดขึ้นเป็นอำเภอชะอวด ซึ่ง จะเห็นได้ว่าตำบลเคิ่งเป็นตำบลที่ได้จัดตั้งมาเป็นเวลาที่ยาวนาน ซึ่งปัจจุบันตำบลเคิ่งก็ยังเป็น ตำบลหนึ่งใน 11 ตำบลของอำเภอชะอวด และได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเคิ่ง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2539

อาณาเขต

ตำบลเคิ่งเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอชะอวด ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด นครศรีธรรมราช ห่างจากอำเภอชะอวด ประมาณ 16 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัด ประมาณ 88 กิโลเมตร มีพื้นที่ ทั้งหมด 110, 016 ไร่ หรือ 176 ตารางกิโลเมตร

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอหัวไทรและอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลชะอวด ,ตำบลท่าเสม็ด , ตำบลนางหลง และตำบล ขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภูมิประเทศ ตำบลเคื่องมีสภาพเป็นป่าพรุประมาณร้อยละ 70 นอกจากนั้นเป็นป่าพื้นที่ราบลุ่มมีน้ำขังตลอดทั้งปี มีแม่น้ำธรรมชาติไหลผ่าน คือแม่น้ำชะอวด ซึ่งไหลออกสู่ทะเลที่อำเภอปากพนัง ประชาชนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามที่พื้นที่ราบที่น้ำไม่ท่วมขังและอาศัยอยู่ตามเนินสูงที่เรียกว่า “ควน” ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 110,016 ไร่ ในเขตตำบลเคื่อง มีป่าสงวนแห่งชาติครอบคลุมอยู่บางส่วน เช่น พรุควนเคื่อง ป่าพรุกุมแป ซึ่งมีไม้เสม็ด ไม้หลา ไม้จิก และอื่นๆ เป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันได้ถูกบุกรุกไปมากแล้ว และการเกิดไฟไหม้ป่า ทำให้สภาพป่าไม่สมบูรณ์

จำนวนหมู่บ้าน มี 11 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านควนป้อม

หมู่ที่ 3 บ้านควนยาว

หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งไคร

หมู่ที่ 7 บ้านย่านแดง

หมู่ที่ 9 บ้านควนชิง

หมู่ที่ 11 บ้านไสขนุน

หมู่ที่ 2 บ้านไทรหัวม้า

หมู่ที่ 4 บ้านควนเคื่อง

หมู่ที่ 6 บ้านโคกเลา

หมู่ที่ 8 บ้านนอกอ่าว

หมู่ที่ 10 บ้านบางน้อย

อาชีพ ประชากรเขตตำบลเคื่องประกอบอาชีพ ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ เช่น การทำนา การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนยาง ทำสวนปาล์มน้ำมัน การจัดสานผลิตภัณฑ์กระจูด และการรับจ้าง ประชากรมีรายได้เฉลี่ย ประมาณ 10,000 - 12,000 บาท ต่อคน ต่อปี

จำนวนประชากร มีประชากรทั้งสิ้น 7,462 คน เพศชาย 3,531 คน เพศหญิง 3,931 คน 1,484 หลังคาเรือน

สถานที่สำคัญของตำบล :

1. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 7 แห่ง

- โรงเรียนวัดควนเคื่อง

- โรงเรียนวัดควนยาว

- โรงเรียนบ้านทุ่งไคร

- โรงเรียนบ้านย่านแดง

- โรงเรียนบ้านควนชิง

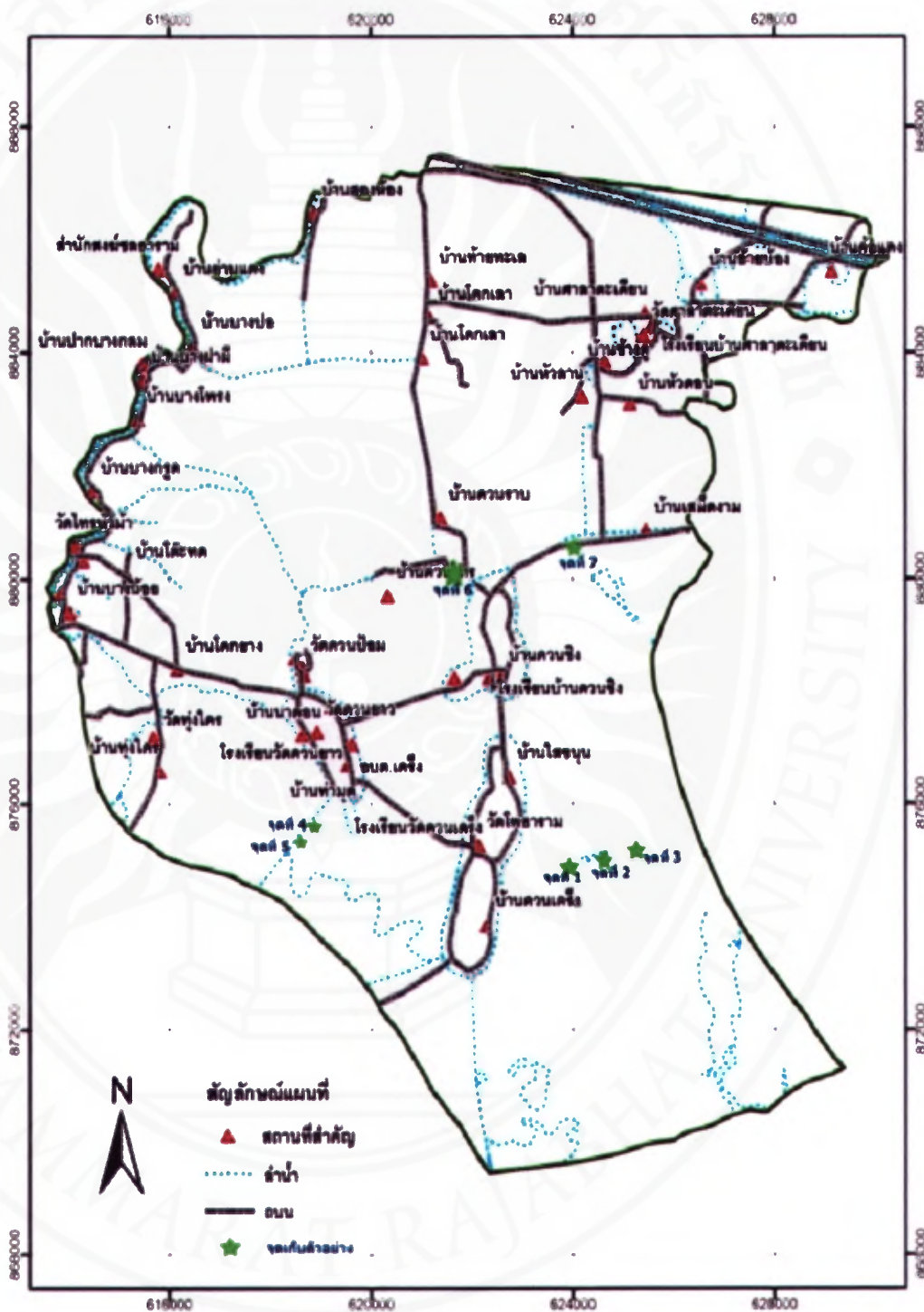
- โรงเรียนวัดควนป้อม

- โรงเรียนวัดปากควน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา

3. วัด 7 แห่ง (ในหมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 7 และ 10)

4. สถานีอนามัย 2 แห่ง สถานีอนามัยหัวถนน และสถานีอนามัยบ้านควนชิง (องค์การบริหารส่วนตำบลเคิ่ง, 2553)

ภาพที่ 2 แผนที่ตำบลเคิ่ง

ปัญหาของตำบลเคิ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลเคิ่ง ได้แก่

- ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น การปลูกปาล์มน้ำมัน ชาวบ้านมักจะปลูกตาม ๆ กัน โดยไม่ได้ศึกษาข้อมูลก่อนที่จะปลูกพืช ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาต่อการปลูกพืชได้

- ปัญหาการคมนาคมไม่สะดวก

- ปัญหาดินเสื่อมโทรม ปัญหาดินเปรี้ยว

- ปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ทำกิน เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนระหว่างเขตอนุรักษ์ป่าสงวน และที่ดินของประชาชน ซึ่งมีแนวไม่ชัดเจน เกิดปัญหาการรุกล้ำทำกินในที่หวงห้าม

- ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าพรุ เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

- ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย มีการลักลอบตัดไม้ในป่าพรุ เพื่อนำไปใช้ในครัวเรือน และเพื่อนำไม้ไปขาย

- ปัญหาแหล่งน้ำธรรมชาติดินเขิน

- ปัญหาน้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอในฤดูแล้ง และช่วงฝนทิ้งช่วง

- ปัญหาการมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ

- ปัญหาน้ำท่วม ตำบลเคิ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่ม จึงทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้ง

- ปัญหาไฟไหม้ป่าพรุ ทำให้กระจัด สัตว์น้ำ สัตว์บก และของป่าถูกทำลาย

2.2 สภาพเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลเคิ่ง

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลเคิ่งจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ครั้วเรือน พบว่า หัวหน้าครั้วเรือนตัวอย่างเป็นเพศชาย 167 คน และเพศหญิง 63 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73 และ 27 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 58.93 ปี ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.27 รองลงมาอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.08 และอายุ 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.61 ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกภายในครั้วเรือนพบว่า จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 29.60 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.30 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 13.90 จำนวนสมาชิกในครั้วเรือนที่เป็นผู้ใหญ่ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เฉลี่ย 3 คนต่อครั้วเรือน และมีเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เฉลี่ย 6 คนต่อครั้วเรือน และมีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนเฉลี่ย 9 คนต่อครั้วเรือน รายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

		หน่วย: ครั้วเรือน	
รายการ	ความถี่ (n=230)	ร้อยละ	
เพศ			
ชาย	167	73	
หญิง	62	27	
อายุ			
ต่ำกว่า 40 ปี	30	13.04	
40-50 ปี	52	22.61	
51-60 ปี	60	26.08	
มากกว่า 60 ปี	88	38.27	
ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกภายในครั้วเรือน			
ไม่ได้รับการศึกษา	25	10.90	
ประถมศึกษา	27	11.70	
มัธยมศึกษาตอนต้น	16	7.0	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	68	29.60	
ปวส.	32	13.90	
ปริญญาตรี	49	21.30	
อื่น ๆ	13	5.70	

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นผู้ใหญ่ (อายุ 18 ปี ขึ้นไป)

ไม่มี	1	0.40
1-2 คน	98	42.6
3-4 คน	112	48.70
5 คน ขึ้นไป	19	8.30

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี)

ไม่มี	36	15.70
1-2 คน	167	72.60
3 คน ขึ้นไป	27	11.70

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ไม่มี	1	0.40
1-3 คน	75	32.80
4-6 คน	134	58.20
7-9 คน	19	8.20
10 คน ขึ้นไป	1	0.40

ครัวเรือนที่มีสมาชิกวัยเด็กเล็ก

ไม่มี	94	40.90
มี	136	59.10

ครัวเรือนที่มีสมาชิกวัยรุ่น

ไม่มี	114	49.60
มี	116	50.40

ครัวเรือนที่มีสมาชิกวัยผู้ใหญ่

ไม่มี	35	15.20
มี	195	84.80

ครัวเรือนที่มีสมาชิกวัยชรา

ไม่มี	111	48.30
มี	119	51.70

จากการศึกษาของประชาชนในตำบลเคิ่ง พบว่า แรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร ในที่ดินของตนเองมีจำนวน 1-2 คนต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.80 รายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

รายการ	หน่วย: ครัวเรือน	
	ความถี่ (n=230)	ร้อยละ
ทำการเกษตรในที่ดินของตนเอง		
ไม่มี	51	22.20
1-2 คนต่อครัวเรือน	172	74.80
3-4 คนต่อครัวเรือน	7	3.00
ทำอาชีพอื่นในที่ดินของตนเอง		
ไม่มี	141	61.30
1-2 คนต่อครัวเรือน	86	37.40
3-4 คนต่อครัวเรือน	3	1.30
ทำอาชีพอื่นในที่ดินเช่า		
ไม่มี	228	99.10
1-2 คนต่อครัวเรือน	2	0.90
ประกอบอาชีพอื่น ๆ ในพื้นที่		
ไม่มี	170	73.90
1-2 คนต่อครัวเรือน	57	24.90
3-4 คนต่อครัวเรือน	3	1.20
ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกพื้นที่		
ไม่มี	217	96.90
1-2 คนต่อครัวเรือน	13	3.10

การประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมาอาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ คิดเป็นร้อยละ 11.90 และอาชีพก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ ส่วนการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ค่อยออกไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ คิดเป็นร้อย

ละ ส่วนอาชีพที่ออกไปนอกพื้นที่คือ อาชีพพนักงานบริษัท อาชีพก่อสร้าง และอาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ รายละเอียดตารางที่ 3

จากการศึกษาพบว่า การประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชาวบ้านในพรุควนเคริง ได้แก่

1) การทำนา การประกอบอาชีพทำนาของชาวบ้านในพื้นที่พรุควนเคริง ส่วนใหญ่เก็บไว้บริโภคในครัวเรือน ถ้ามีเหลือจึงนำไปขาย การทำนาของชาวบ้านมีทั้งการทำนาปีและนาปรัง การทำนาปีจะอาศัยน้ำฝนและทำปีละครั้ง ส่วนการทำนาปรังทำปีละ 2 ครั้ง และจะอาศัยทั้งน้ำฝนและแหล่งน้ำธรรมชาติและน้ำชลประทาน “ทุ่งพัต” ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งไคร เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านในพรุควนเคริงรู้จักกันดีว่าเป็นพื้นที่ที่มีการทำนามากกว่าในพื้นที่อื่นในพรุควนเคริงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ปัจจุบันพื้นที่นาได้ลดลงอย่างรวดเร็วมักเกิดมาจากปัญหาน้ำท่วม ปัญหาดินและน้ำเปรี้ยว ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคและแมลง จึงทำให้ชาวนาต้องใช้จ่ายเคมี และยาปราบวัชพืชและศัตรูพืชในปริมาณมาก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง สาเหตุการลดลงของพื้นที่นาอีกประการหนึ่งคือ การนำพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา และปาล์มน้ำมันเข้ามาปลูกในพื้นที่นา

2) การปลูกผัก ในอดีตชาวบ้านบริเวณพรุควนเคริงมีการปลูกผักไว้บริโภคในครัวเรือน แต่ปัจจุบันมีการปลูกเพื่อการค้า ผักที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นผักสวนครัว เช่น พริก และถั่วฝักยาว เป็นต้น การปลูกผักส่วนใหญ่จะปลูกในพื้นที่นาหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว และบางแห่งก็ปลูกใกล้บ้านและใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อมีน้ำใช้ได้อย่างสะดวก

3) การทำสวนยางพารา เป็นอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพดั้งเดิมของคนในพื้นที่พรุควนเคริง การทำสวนยางพาราเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งในพรุและขอบพรุควนเคริง ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกยางพาราในพื้นที่ควนหรือที่เนิน บางแห่งก็ปลูกยางพาราในพื้นที่นาและมีการยกร่องเพื่อไม่ให้น้ำท่วมและช่วยระบายน้ำ การทำสวนยางพาราของชาวบ้านในพรุควนเคริงเริ่มเข้ามาปลูกประมาณ 30 กว่าปี และปัจจุบันก็มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพารามากขึ้น ชาวสวนยางพาราจะกรีดยางในสวนของตนเองและบางรายจะรับจ้างกรีดยางในสวนของคนอื่นด้วย การปลูกยางพาราในพื้นที่ที่มีปัญหาต่อการเจริญเติบโตของต้นยางพารา จึงส่งผลให้น้ำยางพาราออกมาน้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ จึงทำให้ชาวสวนยางขายยางพาราในรูปแบบของขี้ยางหรือเศษยาง และมีพ่อค้ามารับซื้อที่สวนและที่บ้าน

4) การทำสวนปาล์มน้ำมัน เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ไม่ใช่อาชีพดั้งเดิมของคนในพื้นที่และมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่พรุควนเคริง ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่กำลังมาแรง เนื่องจากเป็นการส่งเสริมจากนโยบายของรัฐบาลในการปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนพลังงาน จึงทำให้ชาวบ้านมีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่พรุควนเคริงมากขึ้น การปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ราบลุ่มจะต้องมีการขุดโคกยกร่องเพื่อป้องกันน้ำท่วมและทำให้เจริญเติบโตได้ดี ท้องร่องที่ขุดก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงปลาได้ เป็นเพิ่มได้ให้กับชาวบ้านอีกหนทางหนึ่ง

5) การทำประมง การประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับชาวบ้านพรุควนเค็ง ในอดีตชาวบ้านในพรุควนเค็งมีอุปกรณ์จับปลาแทบทุกครัวเรือน ชาวบ้านนิยมจับปลาและกุ้ง ไข่บริโภคในครัวเรือน หากมีเหลือจะแปรรูปเพื่อเก็บไว้บริโภค เช่น การตากแห้ง การทำปลา ดุกร้า กะปิ และมันกุ้ง หากมีมากก็จะแบ่งขายบ้าง ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้จับปลาได้แก่ เบ็ด แห กัดหรืออวนลอย ไซ ลั่นปลาไหล โพงพาง ยอ และบ่อล่อปลา ซึ่งบ่อล่อปลานี้เป็นการใช้ เทคโนโลยีพื้นบ้านเพื่อตกจับปลาในช่วงฤดูแล้ง บ่อล่อปลาส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณพรุ พื้นที่ ดินโคลนหรือพื้นที่นาข้าว ในอดีตชาวบ้านมีการนำจอบหรืออุปกรณ์การขุดอื่น ๆ ลงไปบุกเบิก ในพื้นที่พรุ เพื่อขุดเป็นร่องเล็ก ๆ ไว้ล่อปลาให้มาหลบหาแหล่งน้ำในช่วงฤดูแล้ง แต่ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้โดยใช้รถแมคโครขุดบ่อล่อปลา

6) การเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพที่หนึ่งที่ทำกันมาอย่างยาวนานในพื้นที่พรุควนเค็ง เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เอื้ออำนวยและมีแหล่งอาหารมากพอ การเลี้ยงสัตว์ในอดีตส่วนมากเลี้ยง โคและกระบือ เป็ด ไก่ และหมู การเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เพื่อเป็นอาหารบริโภคในครัวเรือน ส่วนโคและกระบือไว้ใช้แรงงานในการไถนา การเลี้ยงส่วนใหญ่ก็จะปล่อยให้กินหญ้าตาม ธรรมชาติ แต่ปัจจุบันพบว่า การเลี้ยงสัตว์ในพรุควนเค็งลดลงโดยเฉพาะโคและกระบือ เนื่องจากการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ รถไถนา และรถเกี่ยวข้าว เข้ามาใช้แทนแรงงาน สัตว์เลี้ยง และเครื่องจักรกลเหล่านี้สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและสะดวก ประกอบกับในพื้นที่ พรุควนเค็งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่นาข้าวไปเป็นพื้นที่สวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน จึงส่งผลให้มีพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์และแหล่งทุ่งหญ้าซึ่งเป็นอาหารของ สัตว์ลดลง ชาวบ้านที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ในพรุควนเค็งก็ลดลงตามไปด้วย

ตารางที่ 3 ประเภทอาชีพในและนอกภาคการเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	หน่วย: ครัวเรือน	
	ความถี่ (n=230)	ร้อยละ
รับจ้างในภาคการเกษตร		
ไม่มี	201	87.40
กรีดยาง	21	9.10
ปาล์มน้ำมัน	8	3.50
อาชีพในพื้นที่		
อาชีพเกษตรกร	172	74.80
อาชีพหัตถกรรม	3	1.30
อาชีพค้าขาย	4	1.70

อาชีพเย็บผ้า	4	1.70
อาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงาน รัฐ	14	11.90
อาชีพก่อสร้าง	10	4.30
อาชีพรับจ้างทั่วไป	7	3.00
อาชีพกรีดยาง	1	0.40
อาชีพพนักงานบริษัท	2	0.90
<hr/>		
อาชีพ นอกพื้นที่		
ไม่มี	217	94.30
อาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงาน รัฐ	1	0.80
อาชีพก่อสร้าง	3	1.30
อาชีพพนักงานบริษัท	8	3.60
<hr/>		

3. รายได้-รายจ่ายของครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครัวเรือนต่อปี 244,548.37 บาท ซึ่งรายได้มาจากภาคการเกษตร 138,911.03 บาทต่อปี การปลูกพืช 108,019.07 บาทต่อปี ไม้ยืนต้น 25,783.25 บาทต่อปี ปศุสัตว์ 5,108.70 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตร 101,485.65 บาทต่อปี มาจากการเก็บของป่า 4,151.69 บาทต่อปี ส่วนรายจ่ายของครัวเรือน 151,055.07 บาทต่อปี มาจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 127,938.70 บาทต่อปี และต้นทุนการผลิตการเกษตร 23,116.37 บาทต่อปี ดังนั้นรายได้สุทธิ 93,493.30 บาทต่อปี รายละเอียดตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 รายได้สุทธิของครัวเรือนตัวอย่าง

รายการ	ค่าเฉลี่ย (n=230) หน่วย: บาทต่อปี
รายได้	244,548.37
● ภาคการเกษตร	138,911.03
การปลูกพืช	108,019.07
ไม้ยืนต้น	25,783.25
ปศุสัตว์	5,108.70
● นอกภาคการเกษตร	101,485.65
● จากการเก็บของป่า	4,151.69
รายจ่าย	151,055.07
● ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	127,938.70
● ต้นทุนการผลิตการเกษตร	23,116.37
รายได้สุทธิ	93,493.30

จากการศึกษาพบว่า รายได้จากภาคการเกษตรของครัวเรือนมาจากรายได้จาก การปลูกพืช พืชที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเฉลี่ยปีละ 100,799.95 บาท ซึ่งถือว่าสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรค่อนข้างสูง รองลงมาคือ มังคุด สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเฉลี่ยปีละ 5,009.13 บาท ผลผลิตและราคาของมังคุด จะไม่เท่ากันทุกปี แต่เนื่องจากปีที่ ทำการศึกษามังคุดมีผลผลิตมากและราคาสูง จึงทำให้มีรายได้เฉลี่ยต่อปีไม่ค่อยสูงมากนัก เพราะพื้นที่การทำสวนผลไม้ลดลง เปลี่ยนไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่นแทน ส่วนปาล์มน้ำมัน สร้างรายได้เฉลี่ยปีละ 1,979.46 บาท ถือเป็นรายได้ต่อปีที่น้อยมาก อาจมาจากสาเหตุที่ เกษตรกรในตำบลเค็งส่วนใหญ่เพิ่งหันมาปลูกปาล์ม และบางรายยังไม่ได้รับผลผลิต ก็เลยทำให้รายได้ในส่วนนี้ยังน้อยอยู่ แต่ในอนาคตประมาณ 3-4 ปี ขึ้นไปรายได้จากการปลูกปาล์ม อาจจะสูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกยางพาราและการทำเกษตรชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่ตำบลเค็ง และ ชาว มีรายได้เฉลี่ยปีละ 239.13 บาท ซึ่งมีรายได้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการปลูกพืชทั้ง 3 ชนิด ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุ เช่น การลดลงของพื้นที่นา ผลผลิตได้น้อย เนื่องจากปีที่ทำการศึกษาก่อปัญหาหน้าท่วมในพื้นที่ศึกษา 2 ครั้ง จึงส่งผลกระทบต่อรายได้ของ เกษตรกร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับอาแว มะแสะ และคณะ (2546) ที่กล่าวว่า โครงสร้างรายได้ ทางตะวันตกของพรุควนเค็ง เกษตรกรในอำเภอควนขนุน และอำเภอชะอวด

มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำงานนอกภาคเกษตร โดยมีรายได้จากฟาร์มและจากการจักสาน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน จะเห็นได้ว่าการศึกษาคั้งนี้รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตร ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากพื้นที่บริเวณพรุควนเคิ่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินมาเป็นสวน ยางพาราและสวนปาล์มน้ำมันมากขึ้นนั่นเอง

ตารางที่ 5 รายได้จากภาคการเกษตรของครัวเรือน

หน่วย: บาทต่อปี

รายการ	ค่าเฉลี่ย
รายได้จากการปลูกพืช	
ยางพารา	100,799.95
ปาล์มน้ำมัน	1,979.46
มังคุด	5,009.13
ข้าว	239.13
รายได้ปศุสัตว์	
โค	4,305.21
ไก่	260.87
สุกร	477.39
เป็ด	65.23

จากการศึกษาพบว่า รายได้อื่น ๆ ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีรายได้มาจากก่อสร้าง 19,910.09 บาทต่อปี หัตถกรรม 19,310.87 บาทต่อปี และข้าราชการ/ลูกจ้างของรัฐ 18,221.74 บาทต่อปี ค้าขาย 11,630.43 บาทต่อปี ออกไปรับจ้างในภาคการเกษตร 9,706.52 บาทต่อปี พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง 8,183.48 บาทต่อปี ลูกหลานส่งเงินมาให้ 5,617.39 บาทต่อปี ประมง 5,572.05 บาทต่อปี ขายของป่า 2,982.61 บาทต่อปี และให้เช่าที่ดิน 547.83 บาทต่อปี ดังรายละเอียดตารางที่ 6 ส่วนรายได้ที่มาจากหัตถกรรมของชาวบ้านพรุควนเคิ่ง มาจากการจักสานกระจูด ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวบ้านในพรุควนเคิ่งนำทรัพยากรจากป่าพรุมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมของชาวบ้านในพรุควนเคิ่ง การสานกระจูดเป็นงานฝีมือที่มีการตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านในพรุควนเคิ่ง ในอดีตการจักสานกระจูดจะเป็นการสานเสื่อ กระบุง และกระสอบ แต่ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์หลากหลายที่มาจากการสานกระจูด มีสีสันทันและลวดลายต่าง ๆ เช่น กระเป๋า ตะกร้า เสื่อพับ กล้องใส่ของ เป็นต้น การจักสานกระจูดของชาวบ้านใน

พฤษภาคมได้มีการรวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุจที่โดดเด่น และรายได้จากการขายของป่าส่วนใหญ่มาจากการเก็บกระจุจอาชีพการเก็บกระจุจเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับชาวบ้านในพฤษภาคมมายาวนาน เพราะพฤษภาคมเป็นแหล่งที่มีกระจุจใหญ่มากและกระจุจมีความเหมาะสมมากในการนำมาจักสาน การเก็บกระจุจจะเก็บจากที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเก็บจากกระจุจที่ปลุกไว้ หลังจากเกิดภัยธรรมชาติปีพ.ศ. 2505 ทรัพยากรในป่าพฤษภาคมเกิดความเสื่อมโทรมและมีการบุกรุกพื้นที่ป่าพฤษภาคมเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและการเกษตร จึงส่งผลให้กระจุจที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด กอปรกับการเก็บกระจุจจะต้องเดินทางเข้าไปเก็บในป่าทำให้ไม่สะดวก จึงทำให้ชาวบ้านหันมาปลุกกระจุจเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้เสริมให้กับครัวเรือน

ตารางที่ 6 รายได้อื่น ๆ ของครัวเรือน

รายการ	หน่วย: บาทต่อปี
	ค่าเฉลี่ย (n=230)
ออกไปรับจ้างในภาคการเกษตร	9,706.52
ข้าราชการ/ลูกจ้างของรัฐ	18,221.74
พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	8,183.48
ก่อสร้าง	19,910.09
ค้าขาย	11,630.43
หัตถกรรม	19,310.87
ลูกหลานส่งเงินมาให้	5,617.39
ให้เช่าที่ดิน	547.83
ขายของป่า	2,982.61
ประมง	5,572.05

จากการศึกษาพบว่า รายจ่ายของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่สำคัญ คือ อาหาร/เครื่องดื่ม 78,672.17 บาทต่อปี รองลงมาค่าสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ค่าเดินทาง) 13,177.83 บาทต่อปี และค่าเล่าเรียนบุตร 9,191.30 บาทต่อปี นอกนั้นจะเป็นค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ เป็นลำดับรองลงมา ได้แก่ ทำบุญ/ช่วยงานต่าง ๆ 6,225.65 บาทต่อปี เสื้อผ้า/เครื่องแต่งตัว/เครื่องประดับ 6,002.17 บาทต่อปี และค่ารักษาพยาบาล 4,800.00 บาทต่อปี ตามลำดับ รายละเอียดตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รายจ่ายของครัวเรือน

รายการ	หน่วย: บาทต่อปี	
	ค่าเฉลี่ย (n=230)	
อาหาร/เครื่องดื่ม	78,672.17	
อุปกรณ์และของใช้ภายในบ้าน	9,869.57	
ค่าสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ค่าเดินทาง)	13,177.83	
เสื้อผ้า/เครื่องแต่งตัว/เครื่องประดับ	6,002.17	
ค่ารักษาพยาบาล	4,800.00	
ค่าเล่าเรียน	9,191.30	
ทำบุญ/ช่วยงานต่างๆ	6,225.65	

จากการศึกษาแหล่งเงินกู้ พบว่า ส่วนใหญ่กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 67.40 กองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 44.30 สหกรณ์ออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 33.00 และกู้เงินจากญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ การออมเงินของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่จะไม่มีเงินออมส่วนใหญ่จะไม่มีเงินออมหรือเงินเก็บ คิดเป็นร้อยละ 38.70 มีเงินออมอยู่ในช่วง 1-5,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 27.40 และอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 23.50 บาทต่อปี รายละเอียดตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แหล่งเงินกู้และการออม

รายการ	หน่วย: ครัวเรือน	
	ความถี่ (n=230)	ร้อยละ
การกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	ไม่ได้กู้	32.60
	กู้	67.40
การกู้ยืมเงินนอกระบบ	ไม่ได้กู้	96.50
	กู้	3.50

การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน		
ไม่ได้กู้	128	55.70
กู้	102	44.30
การกู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน		
ไม่ได้กู้	154	67.00
กู้	76	33.00
รายการ	ความถี่ (n=230)	ร้อยละ
การกู้ยืมเงินจากญาติพี่น้อง		
ไม่ได้กู้	226	98.70
กู้	4	1.30
วงเงินออมของครัวเรือน		
ไม่มีเงินออม	89	38.70
1-5,000 บาทต่อปี	63	27.40
5,001-10,000 บาทต่อปี	54	23.50
10,001-20,000 บาทต่อปี	21	9.10
มากกว่า 20,000 บาทต่อปี	3	1.30

การถือครองที่ดินจากการศึกษา พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด มีการถือครองที่ดิน 2 แปลงต่อครัวเรือน รองลงมา มีการถือครองที่ดิน 1 แปลงต่อครัวเรือน และ 3 แปลงต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 32.20 และ 14.80 ตามลำดับ และมี 1 ครัวเรือนที่มีการถือครองที่ดินมากถึง 5 แปลง รวมทั้งมี 5 ครัวเรือน ที่ไม่มีที่ดินถือครอง ทั้งนี้ในภาพรวมครัวเรือนตัวอย่างมีการถือครองที่ดินเฉลี่ย 20.84 ไร่ต่อครัวเรือน และมีการถือครองที่ดินมากที่สุด คือ 55 ไร่ต่อครัวเรือน

รูปแบบการถือครองที่ดิน พบว่า มีรูปแบบการถือครองที่ดิน 4 ประเภท คือ โฉนดที่ดิน นส. 3 นส. 3ก และ ภบท. 5 โดยส่วนใหญ่มีการถือครองแบบโฉนดที่ดิน และนส. 3 คิดเป็นร้อยละ 44.20 และ 43.70 ตามลำดับ และจากการศึกษาข้อมูลจากสำนักงานที่ดินอำเภอชะอวด พบว่า การถือครองที่ดินในรูปแบบโฉนดที่ดิน มี 2,817 แปลง มีเนื้อที่ 16,931 ไร่ นส. 3ก มี 635 แปลง มีเนื้อที่ 4,946 ไร่ นส.3 มี 199 แปลง มีเนื้อที่ 2,881 ไร่ และข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลเค็งพบว่า การถือครองที่ดินรูปแบบ ภบท. 5 มีประมาณ 10,000 ไร่

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเครื่องไต้ยกเลิกการเก็บภาษีการถือครองที่ดินในรูปแบบดังกล่าวแล้วรายละเอียดตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การถือครองที่ดินของครัวเรือนตัวอย่าง

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1. จำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน	หน่วย: ครัวเรือน	
ไม่มีที่ดินถือครอง	5	2.20
1 แปลง	74	32.20
2 แปลง	115	50.00
3 แปลง	34	14.80
4 แปลง	1	0.40
5 แปลง	1	0.40
รวม	230	100
2. รูปแบบการถือครอง		
โฉนด	183	44.20
นส. 3	181	43.70
นส. 3 ก	49	11.80
ภบท. 5	1	0.20
รวม	415	100

การใช้ประโยชน์จากป่าจากการศึกษา พบว่า จากครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด 230 ครัวเรือน มีการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าพรวนเครื่อง 132 ครัวเรือน และไม่มีการใช้ประโยชน์ประโยชน์จากป่าพรวน 98 ครัวเรือน สำหรับชนิดของของป่าที่ครัวเรือนนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น กระจูด ปลา เห็ด เป็นต้น มูลค่าการใช้ประโยชน์จากป่ารวมมากที่สุด คือ 557,180.00 บาทต่อปี และมีมูลค่าเฉลี่ย 2,422.52 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ทั้งนี้ ในภาพรวมของการใช้ประโยชน์น้ำผึ้ง จากของป่าในพื้นที่พรวนเครื่องของครัวเรือนตัวอย่าง มีมูลค่ารวม 970,560.00 บาทต่อปี และมีมูลค่าเฉลี่ย 4,219.83 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

4.3 สภาพสังคมของประชาชนในตำบลเคิ่ง

ชาวบ้านพุกควนเคิ่งอยู่รวมกันแบบสังคมชนบท คนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสนิทสนมกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กันเป็นหย่อม ๆ เป็นกลุ่มบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ชิดติดกันหลายหลัง แต่ก็มีบางครัวเรือนที่ตั้งแยกห่างออกไปอยู่โดด ๆ บ้านเรือนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ตามเส้นทางถนนเพื่อการคมนาคมได้สะดวก ลักษณะบ้านเรือนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบ้านไม้ได้ถุนสูง ปลูกด้วยกระดานหรือฟาก กันด้วยไม้ และมุงด้วยกระเบื้องดินเผา กระเบื้องซีเมนต์ และสังกะสีตามฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือน บางครัวเรือนสร้างบ้านเรือนด้วยปูนตามรูปแบบบ้านสมัยใหม่ ซึ่งปรากฏให้เห็นมากขึ้นในปัจจุบัน การดำรงชีวิตแบบพอเพียง ชาวบ้านมีการปลูกพืชผักหรือหาผักมาไว้กินเองบ้าง ทำนากินข้าวเอง มีการดำรงชีวิตในแบบเรียบง่าย

การสาธารณสุขชุมชนของพุกควนเคิ่งมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอยู่ 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านควนชิง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านหัวถนน หากมีการเจ็บป่วยที่ไม่รุนแรงชาวบ้านก็จะไปรักษา ส่วนการศึกษามีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 คือ โรงเรียนชะอวดเคร่งธรรม ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนในตำบลเคิ่ง และมีนักเรียนบางส่วนในชุมชนเดินทางไปเรียนในตัวอำเภอชะอวด นอกจากนี้ชาวบ้านพุกควนเคิ่งยังมีการปฏิบัติตามประเพณีประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละปี เช่น อาบน้ำผู้สูงอายุ เดือน 5 (เดือนเมษายน) งานดอกจูดบาน (งานประจำปีของอำเภอชะอวด) ทำบุญในวันพระ งานบุญสารทเดือนสิบ ลากพระ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่าสามัคคี ลอยกระทง วันขึ้นปีใหม่ และแข่งขันกีฬาตำบล เป็นต้น

การรวมกลุ่มกันของชาวบ้านเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่พุกควนเคิ่ง พบว่าชาวบ้านมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูด กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพทำนาปรัง กลุ่มอาชีพทำนาปี กลุ่มประมง กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ผลิตปุ๋ยชีวภาพ, นำยาล้างจาน, ยาสระผม, พิมเสนน้ำ) กลุ่มอาชีพเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงสุกร ปลูกผัก กลุ่มปลูกแตงโม กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มไข่เค็ม กลุ่มเย็บจาก กลุ่มยางพารา กลุ่มปาล์มน้ำมัน และกลุ่มเยาวชน ซึ่งการรวมกลุ่มส่งผลให้เกิดกิจกรรมและเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนพุกควนเคิ่ง นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบางกลุ่มก็เป็นกลุ่มที่ชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเองและบางกลุ่มก็จัดตั้งจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่มีอยู่ในพุกควนเคิ่งส่วนมากจะมีผู้หญิงเข้ามามีบทบาทนำในการพัฒนากลุ่มอาชีพรวมทั้งการพัฒนาชุมชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อาแว มะแส และคณะ (2546)

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรของป่าพรุควนเคร็ง จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรของป่าพรุควนเคร็ง พบว่า จากครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด 230 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่เคยเข้าร่วมในการประชุมทางด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน 159 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประมาณ 1-2 ครั้งต่อปี รวมทั้งมีครัวเรือนที่เคยเข้าร่วมในการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน 142 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประมาณ 1-3 ครั้งต่อปี นอกจากนี้ ยังมีครัวเรือนที่เคยช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน 94 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประมาณ 1-3 ครั้งต่อปี และมีครัวเรือนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนได้จัดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 36 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วม 1 ครั้งต่อปี

การศึกษาในด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในพื้นที่ศึกษา พบว่า ครัวเรือนตัวอย่าง 105 ครัวเรือนระบุว่าชุมชนที่อาศัยอยู่มีการจัดตั้งกลุ่มในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมีกฎระเบียบในการจัดการป่าไม้ ทั้งในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นการประกาศให้ทราบเท่านั้น ทั้งนี้ กิจกรรมของกลุ่มที่มีการดำเนินการที่ผ่านมา เช่น การปลูกป่าเสริมซ่อมแซมในพื้นที่เสื่อมโทรม การปลูกสร้างเรือนเพาะชำกล้าไม้ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การติดตามเฝ้าระวังและการวางแผนจัดทำโครงการอนุรักษ์ป่าไม้ เป็นต้น

การศึกษาในด้านการจัดการทรัพยากรดินของชุมชนในพื้นที่ศึกษา พบว่า ครัวเรือนตัวอย่าง 163 ครัวเรือน ระบุว่าชุมชนที่อาศัยอยู่มีการจัดตั้งกลุ่มในการจัดการทรัพยากรดิน โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมีกฎระเบียบในการจัดการทรัพยากรดินอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ กิจกรรมของกลุ่มที่มีการดำเนินการที่ผ่านมา เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การปลูกพืชป้องกันการพังทลายของดิน การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ การวางแผนจัดทำโครงการอนุรักษ์ดิน และการติดตามเฝ้าระวังการใช้ที่ดินในพื้นที่ เป็นต้น

การศึกษาในด้านการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในพื้นที่ศึกษา พบว่า ครัวเรือนตัวอย่าง 150 ครัวเรือนระบุว่าชุมชนที่อาศัยอยู่มีการจัดตั้งกลุ่มในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมีกฎระเบียบในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน ทั้งในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นการประกาศให้ทราบเท่านั้น ทั้งนี้ กิจกรรมของกลุ่มที่มีการดำเนินการที่ผ่านมา เช่น การขุดลอกทางน้ำ การจัดเก็บขยะในแหล่งน้ำ การตรวจวัดคุณภาพน้ำ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ การวางแผนจัดทำโครงการอนุรักษ์แหล่งน้ำ และการติดตามเฝ้าระวังแหล่งน้ำในพื้นที่ เป็นต้น

4.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของป่าพรุควนเคร็งเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย ที่เป็นรอยต่อกับจังหวัดพัทลุง ต่าเคร็ง อำเภอลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 162,612 ไร่ สภาพทั่วไปของป่าพรุควนเคร็งมีการตั้งบ้านเรือน และหมู่บ้านขึ้นใหม่ พบว่าพื้นที่ 80,025 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.21 พื้นที่ป่าพรุสภาพฟื้นฟู รองลงมาเป็นพื้นที่ลุ่ม 20,418 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.56 ที่เป็นที่ตั้งของหมู่บ้าน สวนยางพารา 10,354 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.37 สวนปาล์มน้ำ 9,381 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.77 นาไร่ 4,913 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.02 และนา 4,738 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.91 ที่เหลือเป็นพื้นที่อื่น ๆ 32,783 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.16 รายละเอียดตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลเคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

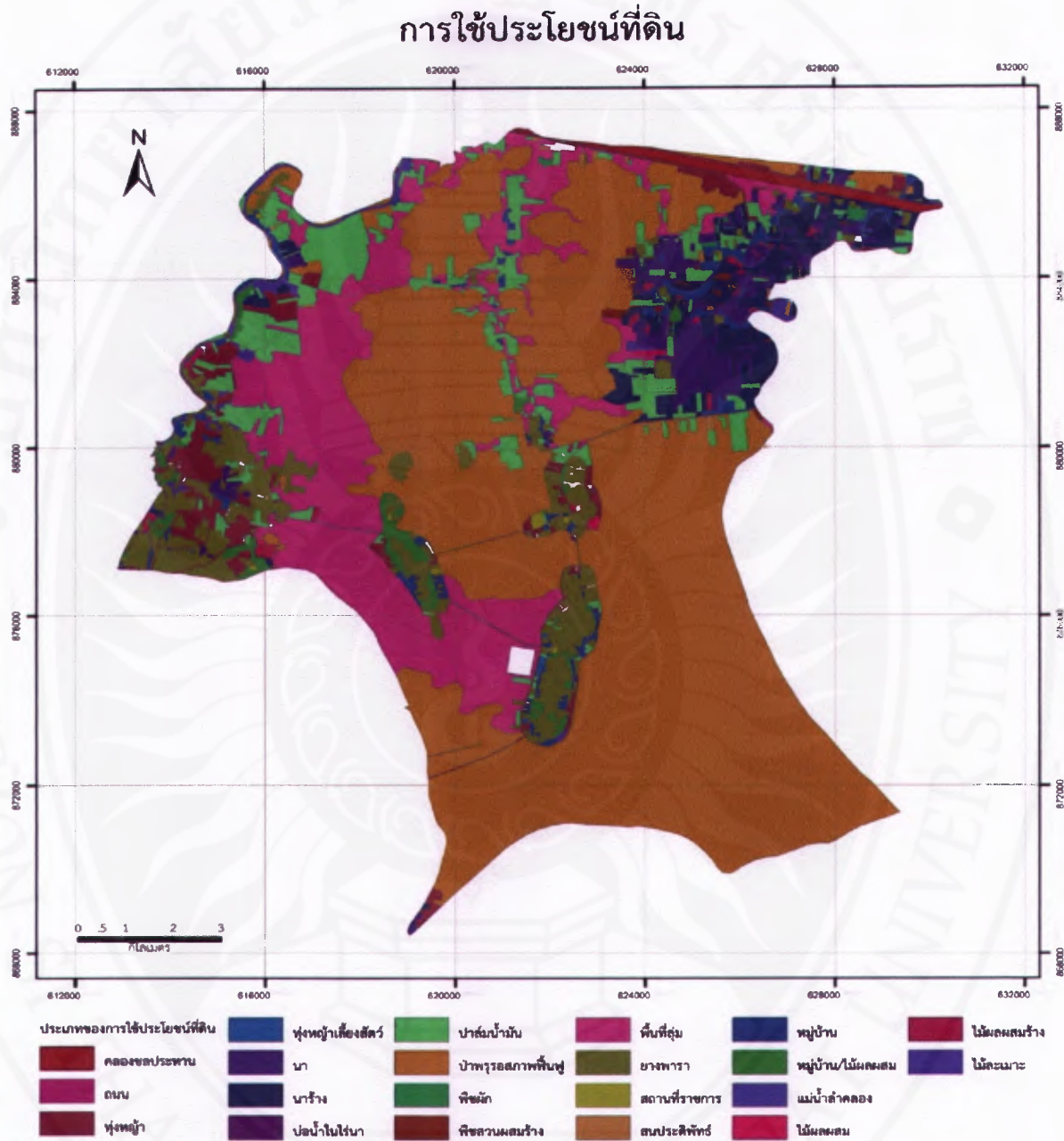
รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ป่าพรุสภาพฟื้นฟู	80,025	49.21
พื้นที่ลุ่ม	20,418	12.56
ถนน	16,753	10.30
ยางพารา	10,354	6.37
ปาล์มน้ำมัน	9,381	5.77
นาไร่	4,913	3.02
นา	4,738	2.91
ทุ่งหญ้า	4,137	2.54
คลองชลประทาน	2,862	1.76
หมู่บ้าน	2,452	1.51
แม่น้ำลำคลอง	1,765	1.09
หมู่บ้านไม้ผลผสม	1,692	1.04
ไม้ละเมาะ	851	0.52
ไม้ผลผสมร้าง	462	0.28
สนประดิพัทธ์	333	0.20
พืชสวนผสมร้าง	267	0.16
ไม้ผลผสม	256	0.16
สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆร้าง	204	0.13

ตารางที่ 10 การใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลเคอิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช (ต่อ)

รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
พืชผัก	170	0.10
สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	148	0.09
กระถิน	70	0.04
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	55	0.03
หมู่บ้าน/พืชผัก	55	0.03
แดงโม	54	0.03
เหมืองแร่	46	0.03
ไม้ยืนต้นผสม	41	0.03
มะม่วง	20	0.01
บ่อน้ำในไร่นา	20	0.01
ถั่วเขียว	12	0.01
เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	12	0.01
มะม่วงหิมพานต์	11	0.01
ส้มโอ	9	0.01
หมู่บ้าน/มะพร้าว	9	0.01
กล้วย	8	0.00
มังคุด	4	0.00
มะนาว	3	0.00
มะพร้าว	3	0.00

จากการศึกษาของสมคิด ทองสง และคณะ (2546) พบว่า ชาวเคอิ่งขาดความมั่นใจในการผลิตบนพื้นฐานที่ปราศจากกรรมสิทธิ์ที่แน่นอน จึงทำให้ชาวเคอิ่งอ่อนไหวต่ออุปสรรคในการทำมาหากินได้ง่าย เมื่อผนวกกับการที่ช่องทางทำมาหากินน้อยลง เช่น เกิดน้ำท่วม และไฟไหม้พรุ เป็นต้น ทำให้ผลผลิตจากพрудน้อยลง ชาวเคอิ่งจึงสามารถอพยพละทิ้งชุมชนออกไปโดยไม่ห่วงหน้าพะวงหลังมากนัก และแนวโน้มของประชาชนในเคอิ่งจะลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ จากการศึกษพบว่าพื้นที่ของป่าพрудวนเคอิ่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปจากอดีต ซึ่งในอดีตจะมีพื้นที่ป่าพрудมาก มีการเกษตรก็จะมีการทำนาปลูกข้าว การสัญจรเข้าในเคอิ่งก็ยากลำบากทั้งหมู่บ้านรถยนต์ก็แทบจะไม่ค่อยจะมี ลูกหลานออกไปทำงานข้างนอก แต่ปัจจุบันชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้น ชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินก็จะรับจ้างทำงานในสวน

ปาล์ม ทำให้มีรายได้และไม่ต้องออกจากท้องถิ่นเพื่อไปทำงานนอกชุมชน (ธรรมนัญญ์ คงจันทร์, สัมภาษณ์) และจากข้อมูลการใช้ที่ดินพ.ศ. 2552 พบว่า พื้นที่ของตำบลเคิ่ง การขยายตัวของชุมชน มีการตั้งบ้านเรือน และหมู่บ้านขึ้นใหม่ มีการขยายหรือเพิ่มพื้นที่ในการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ส่วนพื้นที่นาข้าวมีพื้นที่ลดลง ซึ่งมาจากสาเหตุที่สำคัญหลายประการ เช่น การเข้าไปจับจองพื้นที่ป่าพรุเสื่อมโทรม การสนับสนุนการปลูกปาล์มน้ำมันของภาครัฐ ภาวะเศรษฐกิจที่ปลูกพืชเศรษฐกิจแล้วมีรายได้สูงกว่าการทำนา ปัญหาขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำเปรี้ยว ปัญหาราคาผลผลิต ปัญหาดินเป็นกรด เป็นต้น ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนี้ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณป่าพรุควนเคิ่ง ซึ่งจะสอดคล้องกับปัจจัยสำคัญในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ดินธรรมณีย์ เอ็มพันธ์ (2531) ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินว่า ปัจจัยด้านกายภาพของที่ดิน มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ ความลาดชันของพื้นที่ สมบัติของดิน น้ำ และลมฟ้าอากาศ ลักษณะดังกล่าวนี้จะมีอิทธิพลต่อสมรรถนะในการรองรับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของลักษณะทางกายภาพเป็นตัวบ่งชี้ระดับของที่ดินในการรองรับการใช้ที่ดิน ถ้าลักษณะทางกายภาพของที่ดินมีขีดจำกัดน้อย สมรรถนะของที่ดินในการรองรับการใช้ประโยชน์จะสูง แต่ถ้าที่ดินนั้นมีขีดจำกัดมากขึ้นสมรรถนะในการใช้จะต่ำลง ซึ่งปัจจัยด้านกายภาพของที่ดินที่ใช้ในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ 1) สภาพภูมิประเทศและลักษณะทางธรณี 2) แหล่งน้ำ 3) ดิน ข้อจำกัดที่สำคัญของดินที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน 4) สภาพภูมิอากาศ ปัจจัยทางด้านสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์บริเวณพรุควนเคิ่ง ได้แก่ 1) ประชากร 2) รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน 3) เทคโนโลยีการศึกษา และวิทยาการในการใช้ที่ดิน 4) ความซับซ้อนขององค์ประกอบทางสังคม และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดิน 5) ทศนคติและการรับรู้ ของประชากรกลุ่มต่าง ๆ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการใช้ที่ดิน โดยมีการนำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาใช้ในการจัดการที่ดิน ปัจจัยสำคัญด้านเศรษฐกิจซึ่งนำมาใช้พิจารณาในเรื่องของการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ ต้นทุนการผลิต ซึ่งรวมทั้งต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร และรายได้จากการผลิต ตลาดและแรงงาน ทั้งนี้ยังมีปัจจัยย่อย ๆ อีกหลายประการซึ่งมีผลต่อปัจจัยเหล่านี้ เช่น แหล่งวัตถุดิบ อัตราดอกเบี้ย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ การคมนาคมขนส่งและชนิดของผลผลิตที่ผลิตได้ ฯลฯ ปัจจัยทางเศรษฐกิจสามารถคาดการณ์และประเมินคุณค่าได้สำหรับการนำไปใช้ในการวางแผนใช้ที่ดินเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด

ภาพที่ 3 การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลเครื่อง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

การใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลเคิ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่นาข้าว กลายมาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน การปลูกพืชเหล่านี้ทำให้ระบบนิเวศของป่าพรุเปลี่ยนแปลง สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และของป่าลดลง และอาจทำให้บางชนิดสูญพันธุ์ เช่น กระจูด หากกระจูดลดลงก็จะส่งผลกระทบต่อรายได้ของคนในชุมชน และทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาในด้านการจักสานกระจูดมีน้อยลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ชาวบ้านตำบลเคิ่งควรจะคำนึง เพราะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลเคิ่งมีผลกระทบทางด้านบวกและลบต่อคนในตำบลเคิ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้คนในตำบลเคิ่งและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาร่วมกันจัดการเพื่อที่จะให้มีการใช้ประโยชน์จากป่าพรุควนเคิ่งได้อย่างยั่งยืน